

SAVAŞ KARŞITI BİR SAVAŞ FOTOĞRAFÇISI

ROBERT CAPA

Ölüm kalım savaşımı içindeki insanı tanıtmak. Capa'nın tutkunluk derecesinde bağlı olduğu görev buydu. Barışı onun kadar seven biri için zor bir uğraş olsa gerek.

Bunu şu sözlerle dile getiriyordu:

“Çevredeki acıları belgelemenin dışında hiç bir şey yapamayıp bir kenara çekilmek her zaman kolay olmuyor... Geçen gün en iyilerinden bir kaç kişi öldü. Geriye kalanlar çabuk unutulacaklar.” Robert Capa kısa fakat hareketli geçen yaşamı boyunca beş savaşı fotoğraflarıyla belgeledi. Bunlardan ilki David Seymour (Chim) ve bir foto muhabiri ve aynı zamanda sevdiği kadın olan Gerda Taro ile birlikte 1936'da katıldığı İspanyol iç savaşıdır. Cephe birliklerine ulaştıkları sırada, elinde silah yerine fotoğraf makinası taşıyordu. Bir askeri tam öldüğü anda gösteren ünlü fotoğrafı bu devreye aittir. Bir yıl geçmeden Gerda Taro bir tankın altında ezilerek öldü. Bundan üç savaşı ve onyediy yıl sonra Capa'da böylesi kötü bir ölümle karşılaştı. Düşüncesizce bir tehlikeye atılmayacak kadar tedbirli ve tecrübeli olmasına rağmen, çekmeyi çok sevdiği bir fotoğraf için gerekli olunca ölüm tehlikesine atıldı. 1954'te, hareket halindeki askerlerin dizilerini çekmek için, arabayla Fransız birliklerinin epeyce önünden giderken, üzerinden geçtiği bir mayın patlamasıyla parçalanarak öldü. 1913'te Budapeşte'de doğduğunda adı Andrei Friedmann'di.

Daha yirmi yaşına gelmeden, o zaman Amiral Horthy'nin baskı rejimiyle yönetilen Macaris-

tan'dan ayrılarak, Berlin üzerinden Paris'e gitti. Berlin'de bir vatandaşı ona Voigtlander makina ödünç verdi. Bu olay, Capa'nın fotoğraf ve kendisinin birbirleri için yaratıldıklarını anlamasına yol açtı.

Pariste ömür boyu sürecek iki arkadaşlık kazandı. Chim ve Carter- Bresson. Üç genç genellikle aynı öykü üzerinde ve aynı karanlık odayı paylaşarak birlikte çalıştılar. Cartier- Bresson'un daha sonraları "anlamalı an" adını verdiği kavramı birlikte geliştirdiler. Önemli olguların anlamı küçük detaylarda ve eylem parçacıklarında ortaya çıkar ve her olgunun belirli bir süreci vardır: Bir başlangıcı, bir ortası ve bir de sonu. Sürecin bu noktasında, olgunun anlamı en yüksek düzeye erişir. Capa, Chim ve Cartier- Bresson gibi fotoğrafçılar işte bu noktada deklanşöre basarlar.

Yorgun ve üstü başı kir içindeki askerleri, daha yeni ele geçirdikleri İtalya'daki Nicosia kasabasının kili-sesinden arta kalan yıkıntılar arasında otururken gösterilen fotoğraf da işte böylesi bir fotoğraf. Sağda, onların savaşın büyüsünden kurtulmuş olmalarına aldırış etmeden,

barok üslûbuna uygun bir gösterişle, savaşın görkemliliğini duyurmak için yıkıntılar arasında kanatlı bir zafer heykeli yükseliyor. Capa'nın ünlü Normandiya çıkarması fotoğrafında yanılığa düşmemek gerekir. O bulanık ve netsiz görüntü, net ve detaylı fotoğraftan daha çok bize savaşın inanılmaz sertliğini gösteriyor.

Capa'nın neşeli ve şakacı dış görünüşü onun son derece ciddi yanını gizlemeyi başardı. Yaşamının bu yıllarında, o devir Orta Avrupa genç kuşağının her an bir kin seline kapılmaya hazır duygularını o da içinde taşıyordu. Fotoğraflarında açığa çıkan, savaşa karşı beslediği tutkulu düşmanlık belki de

bundan ileri geliyordu. İkinci Dünya Savaşı sırasında, Life dergisi için çalışırken, ABD'ye düşman bir topluma mensup tek foto muhabiri olarak tanındı.

Devrinin en önde gelen bu fotoğraf sanatçısı; unsurları, insanlara karşı büyük bir ilgi, yetkin fotoğraflar, bulunmaz bir cesaret ve çalışkanlık olan bir gelenek yarattı.

İlk savaştan sonra Capa, kendisinin de memnunklukla söylediği gibi, işsiz bir savaş fotoğrafçısı olur çıkar. Çalışmaları yeni bir fotoğrafçı kuşağını teşvik etmek ve eğitmek amacındadır. 1947'de Chim, Cartier - Bresson ve George Rodger ile birlikte başka bir geleneğin, Magnum'un öncüsü olur.

Fotoğrafçıların işbirliğini amaçlayan Magnum örgütü, Capa ve arkadaşlarına, kendi farklı düşünce ve emellerini gerçekleştirmek için dayanışma ve birlikte çalışarak bile kişisel gelişimlerini engellemeyecek ölçüde bir özgürlük öngörüyordu. Ancak insanoğlu savaşmaktan bir türlü vazgeçemez. Capa'ya yine iş düşer ve 1948'de İsrail'in kanlı doğuşunun ve 1954'te Vietnam'daki Fransız savaşının fotoğraflarını çekmek üzere yola çıkar.

Robert Capa'nın ölümü ile fotoğrafçılık dünyası en renkli kişilerinden birini yitirmiş oldu. Fotoğraflarının teknik açı-

dan niteliğine pek önem vermiyordu, onun için fotoğrafın öyküsü herşeyden önce gelirdi, ancak kuşkusuz fotojurnalizmin en çok sözü edilen temsilcisi olarak anılmaktadır. Katıldığı savaşların dramatik görüntüleri sonunda klasikleşerek, en değişik siyasal görünüşlü editörlerce bile defalarca tekrar ve tekrar kullanıldı.

